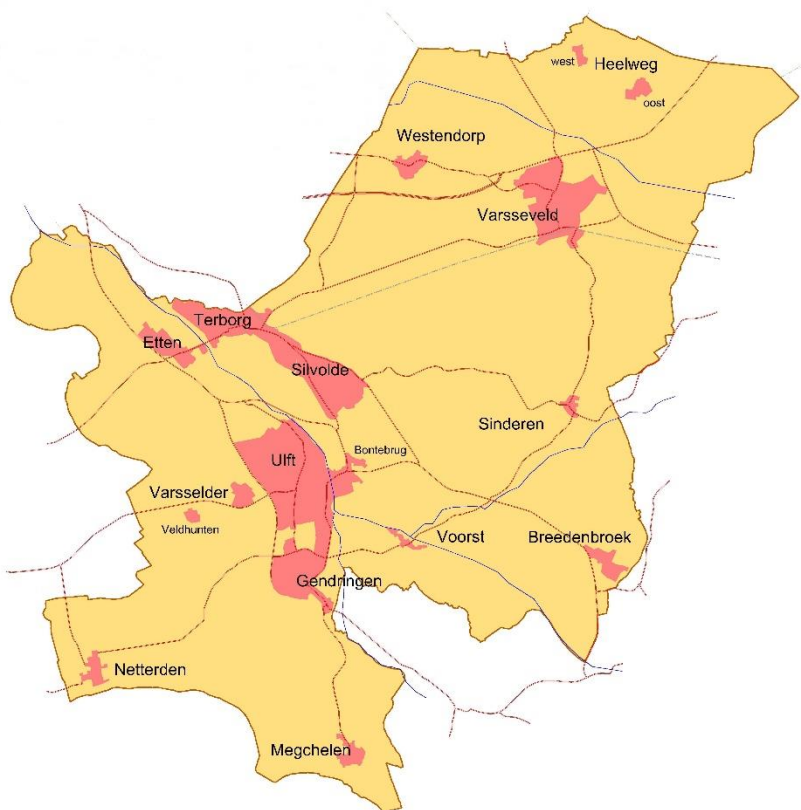


2023-2026

Integraal Veiligheidsbeleid Gemeente Oude IJsselstreek



In samenwerking met de gemeenten
Bronckhorst, Doetinchem en Montferland

Voorwoord

Voor u ligt de nota Integraal Veiligheidsbeleid 2023 – 2026. Met deze nota als fundament werken we met al onze ketenpartners in het veiligheids- en zorgdomein, met onze ondernemers en natuurlijk onze inwoners aan een veilige en leefbare gemeente. Hiermee zeggen we ook dat niet alleen de overheden onze gemeente veilig kunnen houden. We hebben alle partners hierbij nodig.

Het is mooi om te constateren dat we de afgelopen jaren hard gewerkt hebben aan veiligheid en leefbaarheid in onze mooie gemeente, maar we zien ook dat het werken aan veiligheid nooit klaar is. De coronapandemie heeft een enorme invloed gehad op bijvoorbeeld de criminaliteitscijfers. Daar waar de klassieke misdaadcijfers een positieve trend laten zien, zijn er nieuwe fenomenen die voor een verschuiving van de cijfers zorgen. Tijdens de coronapandemie heeft de digitale criminaliteit een vlucht genomen.

Het beleid om tegenwicht te kunnen bieden aan ondermijnende criminaliteit is op orde, het voorkomen dat inwoners en ondernemers in de criminaliteit raken, is en blijft een belangrijke opgave. Om deze reden gaan we ons de aankomende jaren ook uitgebreid inzetten om inwoners en ondernemers van de gemeente Oude IJsselstreek weerbaarder te maken.

We staan voor een aantal nieuwe uitdagingen. Deze benoem ik in dit voorwoord omdat ze echt belangrijk zijn. Hiervoor gaf ik al aan dat er een verschuiving is van traditionele criminaliteit naar meer onzichtbare criminaliteit, zoals ondermijning en cybercrime. Waar we voor staan is hoe we meer zicht en grip op deze verborgen- en ondermijnende criminaliteit krijgen. Hierbij hebben we ook onze ondernemers en inwoners nodig. Zij zijn de ogen en oren van onze gemeente. We moeten gebruikmaken van elkaar kennis, leren van elkaar en samen voor resultaat gaan.

Wij werken samen met andere veiligheidspartners aan de sociale veiligheid van onze gemeente. In deze nota Integraal Veiligheidsbeleid leggen we uit wat we willen bereiken en welke onderwerpen prioriteit krijgen in onze aanpak. Zo zorgen we samen met onze partners voor de uitvoering van de aanpak in onze gemeente.

Het veiligheidsdomein is een zeer dynamisch domein. Ontwikkelingen doen zich voor op het gebied van veiligheid die je niet of niet zo snel ziet aankomen, denk alleen al aan de toename van de digitale criminaliteit tijdens de coronapandemie. We hebben ingezet op verschillende terreinen waarvan een aantal voorrang kreeg zoals het vormgeven van de samenwerking sociaal domein & veiligheid en ondermijning. Het gaat in de gemeente Oude IJsselstreek op een aantal terreinen beter met de veiligheid.

De belangrijkste stabiele ontwikkeling is de afname van de traditionele criminaliteit. Echter zien we ook een andere ontwikkeling namelijk de verschuiving van traditionele criminaliteit naar nieuwe vormen van criminaliteit, zoals digitale criminaliteit en/of ondermijning.

Inwoners zullen hier wellicht in eerste instantie minder van merken, maar de invloed van deze vormen van criminaliteit kunnen groot zijn. Denk alleen al aan een drugslab in het buitengebied en een hennepplantage in een woonwijk. Dat kan zeer gevaarlijke situaties opleveren.

De gemeente Oude IJsselstreek geeft voor de aankomende vier jaar samen met de andere ketenpartners in het veiligheids- en zorgdomein prioriteit aan:

1. Aanpak van ondermijning,
2. Effectieve verbinding en versterking van zorg & veiligheid en
3. Digitale weerbaarheid en veiligheid ("cybercrime")

Deze drie thema's lichten we uitgebreid toe en we leggen daarin ook uit waarom deze onderwerpen prioriteit krijgen. Dit laat onverlet dat wij natuurlijk onze taak blijven vervullen op de reguliere werkzaamheden, namelijk het beschermen van de openbare orde en veiligheid in onze gemeente.

We hopen dat deze nota u meer inzicht geeft in de werkzaamheden in het domein openbare orde en veiligheid.

O.E.T. van Dijk
Burgemeester Oude IJsselstreek

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Veiligheid algemeen	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Relevante kaders	4
1.3 Samenwerking in de regio Achterhoek	5
1.4 Afbakening Het beleidsterrein	5
1.5 Terugblik 2020-2022	5
1.7 Nota Integraal Veiligheidsbeleid Oude IJsselstreek	7
Hoofdstuk 2 Veiligheidsprioriteiten/thema's	9
Prioriteit 1: Aanpak georganiseerde ondermijnende criminaliteit	9
Prioriteit 2: Effectieve verbinding veiligheid en zorg	10
Prioriteit 3: Digitale weerbaarheid en veiligheid ("cybercrime")	12
Hoofdstuk 3	14
3.1 Reguliere werkzaamheden	14
3.2 Randvoorwaarden uitvoering Integraal Veiligheidsbeleid	14
3.3 Bestuurlijk (raad-college-burgemeester)	15

Hoofdstuk 1 Veiligheid algemeen

1.1 Inleiding

Veiligheid is een belangrijke voorwaarde om fijn te kunnen leven, te kunnen wonen, te kunnen werken en een vrijetijdsbesteding te hebben. Iedereen, of dat nu inwoners, ondernemers of bezoekers zijn, moet zich veilig voelen in onze gemeente. De gemeente voert de regie op veiligheid en is samen met andere partners verantwoordelijk voor deze veiligheid. Als gemeente alleen kunnen we onveiligheid niet voorkomen en aanpakken. De gemeente Oude IJsselstreek werkt samen met de ketenpartners, van politie en OM tot jongerenwerk en woningcorporaties, bewoners en ondernemers aan verbeteren van de veiligheid en leefbaarheid binnen de gemeente.

Om deze taak te kunnen vervullen wordt iedere vier jaar door de gemeente een nota Integraal Veiligheidsbeleid opgesteld.

Dit is een wettelijke vereiste op grond van de Politiewet 2012 en is het noodzakelijk om in een veranderende wereld en een dynamisch werkveld de koers elke vier jaar te herijken en bij te stellen. Deze nota is een strategisch beleidsdocument dat wij gebruiken om sturing te geven aan onze lokale veiligheidsaanpak.

In deze nota wordt voor de komende jaren bepaald welke thema's/onderwerpen prioriteit hebben en in deze nota komt de aanpak op hoofdlijnen aan bod. De ketenpartners staan aan de lat om vanuit hun eigen verantwoordelijkheid, maar in samenhang met elkaar, uitvoering te geven aan de prioriteitstelling. Samen optrekken onder regie van de gemeente is belangrijk om tot een goede uitvoering te komen.

1.2 Relevante kaders

Deze nota staat niet op zichzelf. Het houdt ook verband met andere beleidsdocumenten, zowel lokaal, regionaal als nationaal. Onderstaande bronnen zijn van belang voor de totstandkoming van het Integraal Veiligheidsbeleid.

Landelijke beleidsdoelstellingen

De landelijke veiligheidsagenda is complementair aan de lokale veiligheidsagenda's en laat ruimte voor het lokale gezag om de politiecapaciteit en politie-inzet te richten op de lokale en regionale vraagstukken. Het is uiteindelijk aan het gezag om lokaal de prioriteiten te stellen.

De criminaliteitscijfers zijn de afgelopen jaren gedaald in de politieregistratiesystemen en het veiligheidsgevoel binnen politie basisteam Achterhoek West waar de gemeente Oude IJsselstreek onder valt is licht toegenomen¹. Acties, interventies en maatregelen op andere beleidsterreinen blijven nodig ter vergroting van het veiligheidsgevoel. In iedere wijk is dat natuurlijk anders.

De traditionele veiligheidsmaatregelen blijven belangrijk en het beleid moet up to date blijven, echter is het doel om meer aan de voorkant van het probleem te komen. Preventie om repressie niet toe te hoeven passen.

¹ Bron CBS

1.3 Samenwerking in de regio Achterhoek

Veiligheid en criminaliteit gaat over gemeentegrenzen heen. Samenwerking is daarom van groot belang. Die samenwerking is er bijvoorbeeld tussen 76 gemeenten in de politieregio Oost-Nederland met politie en het openbaar ministerie. Er is een Regionale Veiligheidsstrategie die loopt tot eind 2023. Voor het bepalen van de prioriteiten in de Regionale Veiligheidsstrategie is een uitvraag gedaan onder de partners, waaronder ook de gemeente Oude IJsselstreek. De prioriteiten in het Integraal Veiligheidsplan komen overeen met de prioriteiten zoals deze regionaal zijn opgenomen. Oude IJsselstreek zet echter wel sterker in op de verbinding tussen zorg en veiligheid.

Er is niet alleen samenwerking op basis van de Regionale Veiligheidsstrategie (op regionaal niveau Oost worden vraagstukken aangepakt die niet iedere gemeente voor zich kan oppakken), maar er is ook samenwerking met het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (aanpak georganiseerde ondermijnende criminaliteit) en het Zorg- en Veiligheidshuis Noord Oost Gelderland / Veiligheidskamer Achterhoek (gericht op persoonsgerichte aanpak).

Tenslotte werken we in de Achterhoek nauw samen op allerlei openbare orde en veiligheidsvraagstukken en hebben de gemeenten in Achterhoek West intensief samengewerkt bij de totstandkoming van deze nota.

1.4 Afbakening Het beleidsterrein

Het veiligheidsdomein bestaat uit twee hoofdvelden: sociale veiligheid en fysieke veiligheid. In het integraal Veiligheidsbeleid worden speerpunten rondom de sociale veiligheid beschreven. Doelen en uitgangspunten met betrekking tot de fysieke veiligheid zoals rampenbestrijding, crisisbeheersing en brandveiligheid zijn vastgelegd in het regionaal beleidsplan van de VNOG en komen verder in deze nota niet aan bod.

Sociale veiligheid

Deze nota richt zich op sociale veiligheid. Onder sociale veiligheid wordt verstaan: de mate waarin mensen zich beschermd voelen of beschermd zijn tegen zaken die veroorzaakt worden door menselijk handelen. Het gaat hierbij om de zorg voor veiligheid rond sociale (intermenselijke) relaties en activiteiten. Als gemeente willen we het veilig samenleven in Oude IJsselstreek bevorderen door in te zetten op het voorkomen van overlast en criminaliteit. Ook wordt ingezet op het bevorderen van de sociale cohesie en de leefbaarheid. Sociale cohesie en leefbaarheid dragen bij aan een veilige leefomgeving.

Fysieke veiligheid

Fysieke veiligheid is de mate waarin mensen beschermd zijn of zich beschermd voelen tegen persoonlijk leed door ongevallen en dreigingen van niet-menselijke herkomst. Verkeersveiligheid valt ook onder fysieke veiligheid. De inzet op deze taak is vastgelegd in de Gemeentelijke Mobiliteitsvisie 2016-2026. Er wordt op verschillende manieren ingezet om de verkeersveiligheid te bevorderen (o.a. mobiliteits- / verkeersgedrag, fysieke maatregelen). Waar nodig is er afstemming tussen team Leefomgeving (verkeer) en de adviseur veiligheid.

1.5 Terugblik 2020-2022

Om gedegen verder te kunnen kijken naar wat er nodig is in de toekomst, is een terugblik naar de afgelopen jaren essentieel. De afgelopen jaren zijn er aan de hand van het integraal veiligheidsbeleid verschillende acties uitgevoerd op het gebied van openbare orde en veiligheid. In deze paragraaf worden enkele van deze doorgemaakte ontwikkelingen kort toegelicht.

Ondermijning

Op het gebied van ondermijning zijn verschillende stappen gemaakt. Zo zijn er verschillende integrale controles uitgevoerd bij huisvesting van arbeidsmigranten, bedrijven en woningen. Deze integrale controles hadden altijd een gedegen aanleiding. Er wordt zonder enige onderbouwing geen integrale controle georganiseerd. Daarnaast is er een lokaal ondermijningsoverleg in het leven geroepen waar signalen vanuit verschillende interne en externe partijen worden onderzocht. Tot slot zijn er beleidsregels voor de Wet BIBOB opgesteld. Door middel van deze beleidsregels is helder voor inwoners wanneer en op welke manier de gemeente de integriteit van houders en/of aanvragers van vergunningen, aanbestedingen en subsidies toetst. Het RIEC heeft een analyse uitgevoerd omtrent het buitengebied. Deze analyse brengt risicogebieden/-branches in kaart. Aankomende jaren zal hier een vervolg op worden gegeven. Tot slot is er een begin gemaakt aan het keurmerk veilig buitengebied waarmee inwoners preventief weerbaarder worden voor ondermijnende criminaliteiten.

Kwetsbare personen

De afgelopen jaren is er hard gewerkt aan de samenwerking tussen het sociaal domein en veiligheid. Op dit moment staat er intern een sterke samenwerking. Zoals eerder beschreven zit in een groot deel van de casussen omtrent veiligheid een zorgcomponent. Het (mogelijk) veroorzaken van onveilige situaties is dan in veel gevallen ook niet de onderliggende oorzaak. Door te kijken of en zo ja welke zorg mensen behoeven worden inwoners verder geholpen in plaats van gestraft.

Crisissen

In een Integraal Veiligheidsbeleid zijn actuele speerpunten beschreven, echter moet er altijd flexibel om gegaan kunnen worden met deze speerpunten in verband met crisissen. Zo is er in de afgelopen jaren ook veel tijd besteed aan twee langdurige crisissen, de coronapandemie en de Oekraïense vluchtelingenstroom. Doordat deze twee crisissen veel onrust in de samenleving met zich meebrengen, zijn er ook verschillende openbare orde vraagstukken geweest. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het handhaven van de coronamaatregelen en het acuut moeten opvangen van Oekraïense vluchtelingen. Daarnaast is er ook tijd besteed aan andere acute ontwikkelingen zoals de boerenprotesten in 2022.

1.6 Veiligheid in Oude IJsselstreek

Waar staan we nu in onze gemeente en wat verwachten we de komende periode?

Veiligheidsontwikkeling

De afgelopen jaren is ondermijning steeds hoger op de agenda komen te staan, daarnaast zijn er de ontwikkelingen in het sociaal domein waardoor zorg en veiligheid steeds vaker en intensiever samen moeten werken. De problematiek wordt complexer. Dit zijn thema's om rekening mee te houden bij vernieuwing van de aanpak.

Elke doelgroep, of het nu gaat om (criminaliserende) jeugd of personen met verward gedrag, vraagt om maatwerk. Nieuwe vormen van criminaliteit (digitale criminaliteit bijvoorbeeld) vragen om een nieuwe aanpak en kennis.

In paragraaf 1.2 is al aangegeven dat we meer naar de voorkant van het probleem willen, meer inzet op preventie. We moeten dan kijken wat gedaan kan worden om problemen te voorkomen (hangt samen met vroegsignalering) en wat inwoners zelf kunnen doen aan hun weerbaarheid².

Op alle thema's en onderwerpen blijft integraal samenwerken een hele belangrijke factor om tot oplossingen en successen te komen. De verschillende domeinen zoals zorg, veiligheid en ruimte kunnen niet meer zonder elkaar.

² Onder weerbaarheid kan worden verstaan in hoeverre iemand zelf in staat is om voor zichzelf op te komen

1.7 Nota Integraal Veiligheidsbeleid Oude IJsselstreek

Deze nota gaat feitelijk over criminaliteit. Hoe we met criminaliteit en veiligheid omgaan verandert door de jaren heen en volgt de ontwikkeling van de maatschappij. Hadden we jaren geleden de high impact crimes (woninginbraken, overvallen etc.), nu zijn de vormen van misdrijf minder zichtbaar. De vormen van criminaliteit die opkomen betreffen illegale activiteiten die relatief weinig directe slachtoffers maken. De illegale activiteiten hebben vooral impact op het systeem. Het kan dan gaan om impact op internet, infrastructuur, de economie en natuurlijk op onze rechtsstaat en onze samenleving.

De impact is groot, maar verborgen. Denk hierbij met name aan ondermijning. Dit houdt in dat de onderwereld verweven raakt met de bovenwereld, omdat er voor illegale activiteiten gebruikt gemaakt wordt van legale bedrijven en diensten. Het effect hiervan wordt ondermijning genoemd. Als er sprake is van ondermijning dan hoeft een inwoner hier niet direct last van te hebben, maar wel indirect omdat het gevolgen heeft op de maatschappij. Deze vorm van criminaliteit noemen we "hidden impact crimes." Er is sprake van gevolgen voor de samenleving door deze vorm van criminaliteit, niet altijd direct zichtbaar en lastiger meetbaar. Nieuwe vormen van criminaliteit vergen een nieuwe aanpak.

Het is niet altijd eenvoudig om te bepalen wat de beste aanpak is. Als overheid "spelen" we op ontwikkelingen in. We moeten innovatiever worden en meer informatiegestuurd werken. Door de coronamaatregelen konden we zien hoe inventief criminelen zijn en zorgen dat hun bedrijfsvoering doorloopt. Recent zien we bij de Oekraïne crisis bij de opvang van de mensen uit Oekraïne de landelijke signalen van mensenhandel toenemen.

Dit vraagt om een flexibele en veerkrachtige overheid. We stellen kaders op voor de komende vier jaar, maar realiseren ons dat als het nodig is, wij flexibel in aanpak en uitvoering zijn en onze prioriteiten bijstellen om te doen wat nodig is. We hebben geleerd dat veiligheid in die zin zich niet goed laat sturen.

Missie en visie

Het is een groot woord "missie", maar als we van een missie spreken dan is dat dat in de gemeente Oude IJsselstreek inwoners, ondernemers en bezoekers zich veilig voelen. Dat veilig voelen doen we vanuit de visie dat wij allen voor de veiligheidsopgave van de gemeente Oude IJsselstreek staan.

Het gaat in Oude IJsselstreek op bepaalde terreinen beter met de veiligheidscijfers. De traditionele delicten zijn afgenomen en dat willen we zo houden. Er zijn nieuwe uitdagingen bijgekomen: hoe krijgen we zicht en grip op de onzichtbare criminaliteit?

De landelijke structuur van Oude IJsselstreek met bedrijventerreinen en een groot buitengebied zijn factoren die niet te beïnvloeden zijn, maar waar wel rekening mee moet worden gehouden in de aanpak. Er zijn kwetsbare buurten waarbij sprake is van multi-problematiek. We moeten voorkomen dat deze gebieden een voedingsbodem worden voor de jeugd waardoor ze sneller voor een criminele carrière kiezen. Wij allen hebben de taak om onze gemeente veilig te houden en mensen zich er veilig te laten voelen. Daarin moeten we samen optrekken.

Uitgangspunten

We werken samen met inwoners, ondernemers, veiligheids- en zorgpartners, op lokaal, districtelijk en regionaal niveau en met afdelingen onderling binnen de gemeente. Alleen samen kunnen we een goede veiligheidsaanpak realiseren. We hebben elkaar nodig om de informatiepositie te versterken. Inwoners en ondernemers zien veel, maar melden niet alles. Als we samenwerken en elkaars mogelijkheden en kennis kennen en benutten dan kunnen we resultaten boeken.

Er zijn altijd meer vraagstukken om op te pakken dan beschikbare capaciteit. Dat betekent keuzes maken. Meer informatiegestuurd werken kan daar bij helpen. Als er de komende vier jaar zich een nieuwe trend voordoet dan vraagt dat flexibiliteit en herprioritering.

Het is belangrijk om de focus te houden op het voorkomen of het beperken van criminaliteit en het beheersbaar houden van de situatie. Als dat niet lukt dan handhaven we en zetten passende interventies in, zowel bestuurlijk als strafrechtelijk. Zaken die klein zijn houden we klein en is het nodig, dan schalen we op (bv. de Persoonsgerichte Aanpak, aandacht voor kwetsbare personen die voor de criminaliteit gebruikt worden), maatwerk en een aanpak van het onderliggende probleem. We moeten ook de focus houden op het middel en de kracht van communicatie. Communicatie is helpend bij de aanpak van een veiligheidsvraagstuk.

Hoofdstuk 2 Veiligheidsprioriteiten/thema's

Prioriteit 1: Aanpak georganiseerde ondermijnende criminaliteit

De gemeente Oude IJsselstreek is weerbaarder geworden in de aanpak van ondermijning: voor criminelen wordt het onaantrekkelijker gemaakt om in deze gemeente actief te zijn. De afgelopen jaren is er al veel gedaan om georganiseerde ondermijnende criminaliteit tegen te gaan, maar we zijn er nog niet. Ondermijning zal naar verwachting altijd een onderdeel blijven van de maatschappij. Om deze reden moeten we alert blijven op signaleer- en ontwikkelingen.

Georganiseerde ondermijnende criminaliteit houdt in dat de onder- en bovenwereld verweven raken. Criminelen maken gebruik van legale structuren, bedrijven en diensten voor hun illegale activiteiten. Ondermijnende criminaliteit is veelal niet altijd (direct) zichtbaar, maar heeft wel zichtbare gevolgen voor de inwoners en bedrijven. Verloedering op straat, verwaarlozing van panden, drugshandel, fraude en witwaspraktijken kunnen tot problemen leiden. Hierdoor vervagen normen en neemt het gevoel van veiligheid en leefbaarheid af. De maatschappij dient als dekmantel voor het criminele circuit en georganiseerde criminaliteit.

Ondermijnende criminaliteit kent veel verschillende uitingsvormen die de veiligheid, leefbaarheid, economie en onze democratie kan aantasten. De gemeente staat voor een krachtige aanpak van ondermijning en ondermijnende criminaliteit. Door georganiseerde ondermijnende criminaliteit te prioriteren, behouden we een brede scope op de aanpak. Dit biedt de mogelijkheid om in te kunnen spelen op bijvoorbeeld actualiteiten en/of trends die voor onze gemeente belangrijk zijn en waar we accenten op willen leggen.

Bij de aanpak van de georganiseerde ondermijnende criminaliteit staan de volgende doelen en uitvoering centraal:

Doelen bij de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit

- Verbeteren van onze informatiepositie.
- Vergroten van de weerbaarheid zowel intern als extern.
- Intensiveren van de integrale aanpak, regionaal maar zeker ook lokaal.
- Verstoren en voorkomen van georganiseerde criminaliteit.

Wat gaan we doen?

- Investeren in het creëren van weerbaarheid op verschillende niveaus, zowel bij gemeente als bij inwoners, ondernemers en ketenpartners.
- We willen criminele samenwerkingsverbanden verstoren en hier beter zicht op krijgen door meer integrale controles uit te voeren in samenwerking met onze partners.
- Actief gebruik maken van de verschillende mogelijkheden van wet- en regelgeving om ondermijnende criminaliteit tegen te gaan.
- Intensiveren de samenwerking met onze netwerkpartners.
- Continuering van het Lokaal Ondermijningsoverleg. Hier versterken we onze informatiepositie door interne en externe informatie, binnen de wettelijke mogelijkheden, bij elkaar te brengen.
- We gaan een meldpunt inrichten waar alle verdachte signalen van inwoners en ondernemers gemeld kunnen worden.
- Denken mee over beleid omtrent arbeidsuitbuiting en gaan aan de slag met het beleid op mensenhandel.

Prioriteit 2: Effectieve verbinding veiligheid en zorg

We werken aan het verbeteren van de samenwerking en daardoor integrale aanpak binnen het zorg- en veiligheidsdomein. De focus ligt daarbij op vroegsignalering en voorkomen van herhaling (recidive). Er is ook een kwetsbare groep die het niet alleen redt. Deze kwetsbare bewoners kampen met (meerdere) problemen rondom wonen, zorg, sociaal domein (werk & inkomen, Wmo, jeugdhulp) in combinatie met veiligheidsvraagstukken. Als gemeente zijn we regisseur van zowel het veiligheidsdomein als het sociaal domein en kunnen we er aan bijdragen om de ketens beter op elkaar af te stemmen en de samenwerking te verstevigen. Vroegtijdig signaleren en inzetten van interventies kan helpen om te voorkomen dat complexe zorg casuïstiek in de (repressieve) veiligheidshoek terecht komt.

In de samenwerking tussen de gemeenten van Achterhoek West is het van belang dat elke inwoner mee kan doen in de samenleving. Een onveilige situatie kan namelijk ontstaan vanuit een hulpvraag. Er is dan sprake van meervoudige sociale- en veiligheidsproblematiek. Iemand een bestuurlijke/strafrechtelijke maatregel opleggen is dan niet wat hij of zij nodig heeft. In de praktijk is dan ook meerdere keren gebleken dat passende zorg bieden zorgt voor een afname van de overlast. Daarnaast worden deze kwetsbare inwoners minder vatbaar voor misbruik en criminele activiteiten. Om goed te kijken naar wat de inwoner nodig heeft, is een sterke samenwerking tussen het sociaal domein en veiligheid dan ook van groot belang.

Binnen de gemeente is de samenwerking tussen het sociaal domein en veiligheid de afgelopen jaren sterk gegroeid. Met alle maatschappelijke ontwikkelingen is het van belang dat er steeds gewerkt blijft worden aan verdere intensivering van deze samenwerking. Op deze manier kunnen zorg- en veiligheidszaken altijd worden opgepakt en leveren wij steeds beter maatwerk.

Snijvlakken van zorg en veiligheid

De samenwerking tussen het sociaal- en veiligheidsdomein komen op verschillende vlakken bij elkaar:

Wanneer inwoners kampen met een zorgvraag zoals hierboven beschreven, kan het voorkomen dat deze hulpvraag leidt tot onveilige situaties. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het veroorzaken van overlast doordat de inwoner onder invloed is. Hierbij is enkel en alleen het optreden tegen de onveilige situatie niet voldoende. De inwoner heeft zorg nodig die hij of zij niet ontvangt en daardoor ontstaan de onveilige situaties. De samenwerking met het sociaal domein is in deze dan ook cruciaal. Zij zorgen er namelijk voor dat inwoners richting passende zorg worden begeleid.

In de praktijk blijkt dat groepen jeugd voor overlast kunnen zorgen. Het kan goed zijn dat de overlast wordt veroorzaakt door personen die ook bekend zijn bij het sociaal domein (bijvoorbeeld de leerplichtambtenaar). Een gezamenlijke aanpak zorgt er in deze voor dat er een tweesporenbeleid gevolgd kan worden, namelijk vanuit het veiligheidsdomein en het sociaal domein. Het doel hiervan is de jeugdige op het goede spoor krijgen met als bijkomend voordeel vanuit openbare orde, dat de overlast afneemt.

Het veroorzaken van drugsoverlast dat nauw samenhangt met de prioriteit ondermijning gaat vaak gepaard met een zorgvraag. Ook in geval van woonoverlast zit er vaak een zorgcomponent aan. Net zoals bij onbegrepen gedrag, verwaarlozing en verslaving kan het namelijk zo zijn dat de inwoner overlast veroorzaakt doordat hij/zij nog niet wordt geholpen met zijn zorgvraag. Het enkel en alleen repressief optreden tegen de overlast is in deze dan niet de juiste manier. Er dient een goede afstemming te zijn met het sociaal domein.

Doelen bij de effectieve verbinding veiligheid en zorg

- Het voorkomen van problemen in de woon- en leefomgeving door vroegtijdig signalen te zien en te duiden. Daar waar problemen ontstaan of zijn, wordt er zoveel mogelijk integraal naar een oplossing toegewerkt.
- Het zoveel mogelijk beperken van het risico dat iemand tussen wal en schip terecht komt door tijdig, met partners, de juiste hulp en ondersteuning aan te bieden.
- Het borgen van de samenwerking tussen zorg en veiligheid, waardoor inwoners altijd kunnen rekenen op een integrale aanpak van de problematiek.

Wat gaan we doen?

- Om de weerbaarheid nog meer te vergroten willen we de aankomende jaren in gaan zetten op communicatiecampagnes.
- Of het nu gaat om woonoverlast, verward gedrag of jeugdoverlast, we streven er op het snijvlak van zorg en veiligheid naar om het melden laagdrempelig mogelijk te maken.
- We dragen er zorg voor dat dat zorg- en veiligheidszaken zoveel mogelijk op één plek binnen de organisatie vanuit de samenwerking zorg en veiligheid opgepakt worden.
- Het continueren van de werkgroep Zorg- en Veiligheid Achterhoek.

Prioriteit 3: Digitale weerbaarheid en veiligheid (“cybercrime”)

Onze gemeente is continu bezig met het weerbaar maken en blijven tegen digitale criminaliteit. Wij sluiten aan op landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen op dit thema. Onze focus ligt daarbij op: bewustwording, het meegeven van handelingsperspectief en het ontwikkelen van een gerichte aanpak. De VNG Resolutie Digitale Veiligheid: kerntaak voor gemeenten van 2021, vraagt om in de integrale veiligheidsplannen ook digitale aspecten expliciet te noemen, denk hierbij aan veiligheid van de samenleving, het voorkomen en het bestrijden van cybercriminaliteit.

Hoewel de geregistreerde criminaliteit in Nederland al jaren afneemt, zijn er andere (minder zichtbare) vormen die toenemen. Digitale criminaliteit, in de volksmond ook wel cybercrime genoemd, is hier een voorbeeld van. De gevolgen van digitale criminaliteit voor slachtoffers kunnen groot zijn. Niet alleen in de zin van materiële schade en/of vermogensverlies, maar het schaadt ook het vertrouwen van slachtoffers in bekenden, bedrijven en (overheids-) instellingen waarvan bijvoorbeeld de naam misbruikt wordt bij oplichting.

Landelijk zien we een toename in de fraudecijfers, hieronder valt ook digitale criminaliteit. Denk hierbij aan zaken zoals phishing, online-fraude, koop- en verkoopfraude, hacken en cyberpesten en identiteitsdiefstal. De verwachting is dat dit soort criminaliteit de aankomende jaren alleen maar zal toenemen in tegenstelling tot bijvoorbeeld de afname van woninginbraken. Het werkveld van criminelen lijkt met de technologische ontwikkelingen te verschuiven van fysiek inbreken naar digitaal inbreken.

Onze samenleving wordt steeds digitaler. Nieuwe technieken, diensten en aanbieders zorgen ervoor dat de maatschappelijke afhankelijkheid van internet en ICT middelen steeds groter wordt. Dit biedt uiteraard kansen, maar brengt ook bedreigingen en kwetsbaarheden met zich mee.

De veiligheid van inwoners, overheden en bedrijven in de digitale samenleving is niet altijd voldoende op orde. Veel inwoners en bedrijven zijn digitaal nog onvoldoende weerbaar en het bewustzijn over cyberdreigingen en beschermingsmaatregelen ontbreekt vaak. Bij digitale veiligheid hebben overheid, bedrijven en inwoners een eigen taak en verantwoordelijkheid. De uitdaging van ons als gemeente op dit gebied is gericht op de inwoners en op de eigen organisatie.

Doelen digitale weerbaarheid en veiligheid (“cybercrime”)

Zoals aangegeven kan er voor de rol van de gemeente onderscheid worden gemaakt tussen de “inwoners en bedrijven” en de “eigen organisatie”.

- *Inwoners en bedrijven*

Weerbaarheid en de kennis van inwoners en bedrijven vergroten. Inwoners en bedrijven moeten alert zijn op hun digitale veiligheid. Daarbij willen wij specifieke doelgroepen zoals bijvoorbeeld jeugd en ouderen wijzen op de gevaren van de verschillende vormen van cybercrime.

- *Eigen organisatie*

Een groot deel van de gemeentelijke dienstverlening verloopt digitaal. Onze inwoners moeten hier veilig gebruik van kunnen maken. De CISO samen met de Regievoerder ICT en andere collega's van de afdeling informatisering en de ICT-Samenwerking zijn continu bezig met het veilig houden van onze dienstverlening en het voorkomen van datalekken. De gemeente heeft een bijzondere positie bij het aanpakken en beheersbaar houden van deze risico's. Enerzijds kunnen wij als gemeente zelf

slachtoffer worden van systeemverstoring, datalekken en gedigitaliseerde criminaliteit. Anderzijds moeten wij de kans op deze verstoringen verkleinen, want hoe kunnen we een digitale crisis bestrijden als we er zelf ook door getroffen zijn. We willen een weerbare organisatie zijn die voorbereid is op deze risico's. Voor de digitale weerbaarheid binnen de eigen organisatie wordt gebruik gemaakt van het normkader Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) dat voor Oude IJsselstreek is vertaald naar het Informatieveiligheidsbeleid.

Wat gaan we doen?

- We krijgen (beter) inzicht in de aard en omvang van digitale criminaliteit. We vragen van de politie om deze informatie op een zodanige wijze met ons te delen zodat indien mogelijk gerichte acties ondernomen kunnen worden.
- We blijven inzetten op voorlichting en communicatiecampagnes over digitale criminaliteit. Op deze manier zetten we in op het vergroten van de digitale weerbaarheid van inwoners en ondernemers.
- We (vertegenwoordiger van Achterhoek West) nemen deel aan het expertteam cybercrime/digitale veiligheid eenheid Oost.
- Agendering van de aanpak gedigitaliseerde criminaliteit in de Achterhoekse (veiligheids-)gremia.
- Nauwe samenwerking met veiligheidspartners zoals bijvoorbeeld het Platform Veilig Ondernemen en de politie.
- Bevorderen van de meldings- en aangiftebereidheid.
- Structureel overleg tussen Adviseurs Openbare Orde & Veiligheid en CISO om onder andere informatie uit te wisselen tussen veiligheidspartners vanuit Openbare Orde en tussen partners die interne informatie delen zoals de Informatiebeveiligingsdienst, het NCSC, AIVD.
- Het oefenen van een Cybersecurity incident.

Hoofdstuk 3

3.1 Reguliere werkzaamheden

Naast de prioriteiten zijn er een groot aantal reguliere werkzaamheden die worden uitgevoerd.

De gemeente zet zich in om de openbare orde en veiligheid te verbeteren en te waarborgen. Openbare orde en veiligheid kent een groot en breed werkgebied met diverse verantwoordelijkheden, zoals het oppakken van openbare orde incidenten (het voert te ver voor deze nota om een niet limitatieve lijst van werkzaamheden op te stellen). De werkzaamheden zijn gericht op de mogelijkheden om openbare orde en veiligheidsverstoringen te beperken en aan te pakken. Recentelijk nog hebben wij te maken gehad met de boerenprotesten. Daar komt veel werk uit voort, laat zich niet plannen, maar dient acuut opgepakt te worden. Dat maakt het werk in het veiligheidsveld dynamisch, onvoorspelbaar en altijd uitdagend.

Informatie wordt een belangrijk onderdeel binnen openbare orde en veiligheid. De gemeente monitort de criminaliteitscijfers en maakt gebruik van Datalab Go en analyses van het RIEC. Informatie gedeeld conform de AVG wanneer dat nodig is. Veiligheidsprofessionals weten elkaar goed en snel te vinden.

Dit alles is belangrijk om het beeld compleet en actueel te houden. Op basis van een compleet en actueel beeld kan vervolgens beter ingespeeld worden op de situaties. Samenwerking met de politie is cruciaal bij openbare orde en veiligheid.

3.2 Randvoorwaarden uitvoering Integraal Veiligheidsbeleid

Voor het gedegen uitvoeren van het Integraal Veiligheidsbeleid is het van belang dat er randvoorwaarden worden opgesteld die hier richting aan geven.

Informatie gestuurd werken

Door alle overheidsorganen wordt er de laatste jaren steeds meer een beroep gedaan op de zelfredzaamheid van inwoners. Ook op het gebied van veiligheid kunnen inwoners zelf veel initiatieven ondernemen om hun eigen woon-, leef- en/of werkomgeving te verbeteren. Denk hierbij het ophangen van rookmelders (wettelijk verplicht sinds juli 2022) of het in kaart brengen van je vluchtroute.

Een goede informatievoorziening is een randvoorwaarde voor de regierol van de gemeente op het gebied van integrale veiligheid en voor een effectieve samenwerking met andere overheden en inwoners. De kern van informatie gestuurd werken is: het in kaart brengen en analyseren van gebeurtenissen, signalen en trends en het in beeld brengen van risico's en ondermijnend & crimineel gedrag. Dit wordt als basis gebruikt voor het signaleren van ontwikkelingen en het nemen van maatregelen. Bij dit alles wordt wet- en regelgeving op het gebied van privacy niet uit het oog verloren. Privacy is een cruciaal en continu aandachtspunt bij informatie gestuurd werken. De regels zoals vastgelegd in de wettelijke voorschriften vormen de leidraad. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de Wet Politiegegevens (Wpg) en de Algemene Verordening gegevensbescherming (AVG).

Contextgedrevenwerken

De gemeente heeft de afgelopen vier jaren gewerkt met contextgedrevenwerken. Dat betekent dat de actualiteit en de specifieke kenmerken van een vraagstuk (de context) bepalend is voor de inzet van menskracht en middelen. In de praktijk heeft dit goed uitgepakt, omdat je direct actie kan ondernemen voor de inwoner. Op deze manier wordt er namelijk gekeken aan de hand van de context welke activiteiten op het gebied van openbare orde en veiligheid nodig zijn. Denk hierbij bijvoorbeeld aan zorg een veiligheidsclusus. Wanneer deze dreigt te escaleren moet er direct actie ondernomen worden.

3.3 Bestuurlijk (raad-college-burgemeester)

De gemeenteraad

De raad stelt de kaders van het veiligheidsbeleid vast en vervult een controlerende taak. De raad neemt kennis van uitvoeringsplannen die het college vaststelt.

Het college

Alle beleidsterreinen raken bijna zonder uitzondering het integraal veiligheidsbeleid, waardoor veiligheid kan worden beschouwd als een collectieve verantwoordelijkheid van het gehele college. Veiligheid werkt door op vele terreinen en heeft daardoor raakvlakken met bijna alle gemeentelijke afdelingen. Om deze reden is het noodzakelijk dat het gehele college alert is op veiligheidsaspecten van het gemeentelijk beleid en zelf ook een actieve rol vervult ten aanzien van integraal veiligheidsbeleid. De burgemeester vervult daarbij een bijzondere rol.

De burgemeester

De burgemeester is wettelijk belast met de handhaving van de openbare orde en veiligheid en is daarvoor als eerste aanspreekbaar en politiek verantwoordelijk. De burgemeester neemt ook besluiten die hij alleen als bestuursorgaan kan nemen. De burgemeester heeft het opperbevel bij rampen, branden of grootschalige calamiteiten en is de gezagsdrager op het terrein van de openbare orde en veiligheid en hulpverlening. De burgemeester vervult in verband met deze wettelijke taken een coördinerende rol binnen het integraal veiligheidsplan.

Binnen de lokale driehoek (gemeente, politie en OM) stemt hij met de officier van justitie af wat de rol van de politie is als het gaat om de uitvoerende taken binnen het Integraal Veiligheidsbeleid en welke capaciteit daaraan gekoppeld kan worden.

Op bestuurlijk niveau voert de burgemeester op Achterhoeks of NOG-niveau overleg over de voortgang van de aanpak van veiligheidsthema's. De burgemeester heeft daarnaast een periodiek overleg met de teamchef van politie basisteam Achterhoek West.